

Παράδοση: ένα απόσταγμα ήθους και ύφους (Γιώργος Ξεινός, Γιατρός - Λογοτέχνης)

/ [Πεμπτούσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2grMBht>]

Δια-τη-ρώ-ντας και προ-βάλ-λο-ντας ό-λα τα ε-ξω-τε-ρι-κά γνω-ρί-σμα-τα και μορ-φο-λογι-κά χα-ρα-κτη-ρι-στι-κά, συ-ντη-ρεί-ται ι-κα-νο-ποι-η-τι-κά το σχή-μα του χτες, ε-νερ-γώ-ντας ως μνή-μο-νας, α-πέ-χο-ντας ό-μως πο-λύ α-πό την ε-πε-νέρ-γεια στο πα-ρόν και τη συμ-βο-λή δη-μιουρ-γί-ας προ-ϋ-πο-θέ-σε-ων με-τε-ξέ-λι-ξής της. Για-τί βέ-βαια ό-ταν μι-λά-με για την πα-ρά-δο-ση μι-λά-με για έ-να κώ-δι-κα βί-ω-σης, που δη-μιουρ-γεί-ται μέ-σα στη ρο-ή του χρό-νου και του ο-ποί-ου η έ-κτα-ση και το βά-θος εί-ναι α-νά-λο-γο της διάρ-κειας του βί-ου του έ-θνους και του λα-ού στον ο-ποί-ο α-να-φέ-ρε-ται.

Ο κώ-δι-κας αυ-τός, ό-πως εύ-κο-λα μπο-ρεί να α-ντι-λη-φθεί κα-νείς δεν εί-ναι έ-να άθροι-σμα σχη-μα-τι-κών δε-δο-μέ-νων, αλ-λά μια αλ-λη-λου-χί-α τρό-πων και συ-μπε-ρι-φορών που α-πο-κτή-θη-καν στο πέ-ρα-σμα του χρό-νου· ένα σύ-στη-μα α-γω-γής το ο-ποί-ο συ-ντέ-θη-κε και στοι-χειο-θε-τή-θη-κε α-πό την α-νά-γκη α-ντι-με-τώ-πι-σης των α-ντι-ξο-ο-τή-των του βί-ου και α-ντα-πό-κρι-σης στα αι-τή-μα-τα των και-ρών. Πρό-κει-ται μ' άλ-λα λό-για για έ-να α-πό-σταγ-μα ή-θους και ύ-φους, που ο-ριο-θε-τεί τη στά-ση και τις α-ντι-δρά-σεις α-πέ-να-ντι στο δι-η-νε-κώς με-τα-βαλ-λό-με-νο γί-γνε-σθαι το ο-ποί-ο δεν μέ-νει α-με-τάλ-λα-κτο, αλ-λά προ-ο-δευ-τι-κά με-τα-στοι-χειώ-νε-ται συμ-μορ-φού-με-νο με τις ε-πι-τα-γές της ε-πι-βί-ω-σης.

Αν έ-τσι, πά-νω κά-τω, μπο-ρού-με να σκια-γρα-φή-σου-με την πα-ρά-δο-ση, τό-τε εύ-κο-λα δια-πι-στώ-νου-με ό-τι ο ε-γκι-βω-τι-σμός και η πε-ρι-χα-ρά-κω-σή της σε σχή-μα-τα δεν εί-ναι πα-ρά ά-κα-μπτος συ-ντη-ρη-τι-σμός, ο ο-ποί-ος α-γκι-στρω-μέ-νος στο σχή-μα και ανυ-πο-ψί-α-στος α-πό την δυ-να-μι-κή των με-τα-σχη-μα-τι-σμών που ε-πι-φέ-ρει η αλ-λα-γή των ε-πο-χών, α-ντί να πα-ρα-δειγ-μα-τί-ζε-ται α-πό το πα-ρα-δε-δο-μέ-νο, δογ-μα-τί-ζει εν ο-νό-μα-τι και εξ ο-νό-μα-τός του, στρε-βλά προ-τεί-νο-ντας ως πρό-τυ-πα, πα-ρω-χη-μένους τύ-πους.

Κα-λού-πια δη-λα-δή τρό-πων και σχη-μά-των, τα ο-ποί-α κά-πο-τε υ-πήρ-ξαν τε-λέ-σφο-ρα και ε-πα-γω-γά, που συ-νει-σέ-φε-ραν στη δια-μόρ-φω-ση και συ-γκρό-τη-ση των κοι-νω-νιών μιας άλ-λης ε-πο-χής και των ο-ποί-ων η ε-πί-κλη-ση και πο-λύ πε-ρισ-σό-τε-ρο η πρό-τα-ση για ε-πα-να-φο-ρά τους στην ση-με-ρι-νή πραγ-μα-τι-κό-τη-τα μό-νο ως πα-ρω-δί-α μπο-ρεί να χα-ρα-κτη-ρι-στεί. Για-τί ο τρό-πος, ως πα-ρεμ-βα-τι-κή ε-νέρ-γεια, δεν εί-ναι πα-ρά ο συν-δυα-σμός ι-δε-ών, στο-χα-σμών και συλ-λο-γι-σμών, για τη δια-χεί-ρι-ση των κα-θη-μερι-νά α-να-κυ-πτό-ντων υ-πο-θέ-σε-ων και προ-βλη-μά-των· πράγ-μα που ση-μαί-νει ό-τι ο τρό-πος ε-ξαρ-τά-ται ευ-θέ-ως τό-σο α-πό τους με-τα-σχη-μα-τι-σμούς του α-ντι-κει-μέ-νου ό-σο και την α-ντί-δρα-ση σ' αυ-τή του υ-πο-κει-μέ-νου. Ό-ταν λοι-πόν ο τρό-πος συ-ντί-θε-ται γύ-ρο α-πό τον πυ-ρή-να του πα-ρα-δε-δο-μέ-νου

ήθους μέ-σα α-πό την α-νά-λυ-ση και κρί-ση των φαι-νο-μέ-νων του και-ρού, ώ-στε το ύ-φος της α-ντι-με-τώ-πι-σης των προ-κλή-σε-ων να εί-ναι εύ-ψυ-χο και λυ-σι-τε-λής, εί-ναι ευ-νό-η-το ό-τι α-πο-φεύ-γε-ται η α-καμ-ψί-α και η στε-ρε-ο-τυ-πί-α.

Νο-ού-με-νη λοι-πόν η πα-ρά-δο-ση ως μια ε-σω-τε-ρι-κή διαδι-κα-σί-α δια-μόρ-φω-σης τρό-πων υ-πό το πρί-σμα του κλη-ρο-νο-μού-με-νου ήθους και ύφους, δεν έ-χει σε τί-πο-τα να κά-νει με εμ-μονές και α-κι-νησί-ες, που της προσ-δί-δουν τον χα-ρα-κτη-ρα της α-διαλ-λαξί-ας και της συ-ντή-ρη-σης.

Υ-πό αυ-τή την έν-νοια α-να-κα-λύ-πτου-με την πα-ρά-δο-ση στη συ-νέ-χεια της γλώσ-σας, στην ε-ξέ-λι-ξη της ο-ποί-ας εί-ναι εγ-γε-γραμ-μέ-νες τό-σο οι με-τα-μορ-φώ-σεις, οι με-ταλ-λα-γές και οι προ-σαρ-μο-γές της στο διαρ-κώς με-τα-βαλ-λό-με-νο πε-ρι-βάλ-λον της ε-πι-κοι-νω-νί-ας, ό-σο και οι κώ-δι-κες του ήθους και του ύ-φους που ρυθ-μί-ζουν τα ό-ρια των με-τα-σχη-μα-τι-σμών της και τον βη-μα-τι-σμό της μέ-σα στη ρο-ή του χρό-νου. Η α-νά-γκη της γλώσ-σας να ο-νο-μά-σει και να εν-σω-μα-τώ-σει το προ-κύ-πτου-ν νέ-ο, αλ-λά ταυ-τό-χρο-να και να δια-φυ-λά-ξει την ε-μπει-ρί-α και τις κα-τα-κτη-μέ-νες δε-ξιό-τη-τες, που της πα-ρέ-χουν την δυ-να-τό-τη-τα να δια-λο-γί-ζε-ται, να στο-χά-ζε-ται και να κρί-νει, την υ-πο-χρε-ώ-νουν να συ-νται-ριά-σει την προ-σαρ-μο-γή στις νέ-ες συν-θή-κες με την κε-κτη-μέ-νη δό-κι-μη εκ-φρα-στι-κή ι-κα-νό-τη-τά της.

Τού-το εί-ναι ι-διαί-τε-ρα εμ-φα-νές στην δι-κή μας γλώσ-σα, στη μα-κρά-ι-ω-νη διαδρο-μή της ο-ποί-ας εί-ναι ι-διαί-τε-ρα εμ-φα-νής ο τρό-πος των με-τα-στοι-χειώ-σε-ων, προ-κει-μέ-νου να συλ-λά-βει τις ε-κά-στο-τε νέ-ες πραγ-μα-τι-κό-τη-τες σ' έ-να ε-ξαιρε-τι-κά πλού-σιο α-πό το πα-ρελ-θόν και α-πο-τε-λε-σμα-τι-κό στην δια-τύ-πω-ση υ-ψη-λών νο-η-μά-των όρ-γα-νο. Ολό-κλη-ρη η ι-στο-ρί-α της ελ-λη-νι-κής γλώσ-σας πι-στο-ποιεί ακρι-βώς αυ-τή τη λει-τουρ-γί-α της προ-σαρ-μο-γής του πα-ρε-δε-δο-μέ-νου στην α-να-γκαιό-τη-τα των δι-η-νε-κώς με-τα-βαλ-λό-με-νων ε-ξω-τε-ρι-κών συν-θη-κών. Ό-λες οι πε-ρί-ο-δοι του ελ-λη-νι-κού λό-γου δεν εί-ναι τί-πο-τε άλ-λο, πα-ρά οι με-ταλ-λά-ξεις της γλωσ-σι-κής μας πα-ρά-δο-σης μπρο-στά στις α-παι-τή-σεις των και-ρών.

(συνεχίζεται)